

In Memoriam

Yrjö Pessi 1926–2021

Maatalous- ja metsätieteiden tohtori Yrjö Pessi sai hyvät eväät pitkälle taipaleelleen Kaukolan pitäjän Kaarlahden kylässä sijaitsevalta kotitalalta. Lähituntumassa virtaava Vuoksi ja Laatokka kuuluivat kiinteästi hänen lapsuutensa ja varhaisnuoruutensa elämänpiiriin. Ne jättivät lähtemättömän värityksensä siihen muistojen kirjoon, jota hän monissa julkaisuissaan ja puheissaan on myöhemmin taitavin sanankääntein kuvaillut.

Yrjö Pessi syntyi 30. elokuuta 1926. Tieto hänen kuolemastaan 95 vuoden iässä 2. joulukuuta 2021 saavutti monet Yrjön ystävät vasta seuraavan vuoden puolella. Yrjön lähtö symbolisoi hänen luonnettaan, jossa suureen julkisuuteen sopeutuminen toisaalta ja henkilökohtainen vaatimattomuus sen vastapainona, olivat hänelle ominaisia piirteitä.

Yrjö Pessi on tullut tunnetuksi Kemiran pääjohtajana, missä asemassa saavutetuista ansioista tasavallan presidentti myönsi hänelle vuorineuvoksen arvonimen vuonna 1983. Kemiran pääjohtajuus oli Yrjö Pessin työuran henkilökohtaisesti ja kansallisesti merkittävin jakso.

Työuran takaa löytyy myös toinen ihminen – suurelle yleisölle tuntematon, mutta suoasioiden kanssa tekemisissä olleille läheinen ja tuttu. Yrjö Pessi oli sielultaan suontutkija ja järjestömiehen, hän jätti pysyvän jäljen Suoseuran, Kansainvälisen Suoseuran (IPS) sekä Suoviljelysyhdistyksen aikakirjoihin.

Jo työuransa alkuvaiheessa Pessi kirjoitti suoviljelykseen liittyvien tutkimustensa tuloksista *Suo-lehdessä*. Artikkeleissa, jotka perustuivat Pelson hallakoeasemalla vuosina 1951–1956 tehtyihin kenttäkokeisiin, hän käsitteli turvemaan muokkauksen sekä ojituksen ja lannoituksen vaikutusta turpeen ja suon mikroilmastoon etsien sitä kautta keinoja parantaa viljakasvien tuottoa hallanaroilla turvemailla.

Yrjö Pessi työsti koeaseman kenttäkokeiden aineistosta maatalous- ja metsätieteiden tohtorin väitöskirjan, joka valmistui vuonna 1956. Tutkimuksillaan hän hankki jo varhaisvaiheessa tietotaitoa suuren teollisuuskonsernin tuleviin

Yrjö Pessi 75-vuotispäivänään vaimonsa Liisan kanssa, elokuussa 2001 kesäpaikallaan. Kuva: Leila Korpela.

johtotehtäviin luoden samalla pohjaa hänelle myönnettyihin tieteen ja tekniikan alan huomionosoituksiin ja arvonimiin.

Yrjö Pessin yhteydet Suoseuraan olivat vuosikymmenien ajan tiiviit. Esitelmätilaisuudet ja ammatilliset retkeilyt olivat hänen suosimiaan tapahtumia seuran toiminnassa. Suoseuran hallituksen puheenjohtajana Pessi toimi vuosina 1971–1972 ja seuran kunniajäseneksi hänet kutsuttiin seuran 40-vuotisjuhlavuonna 1989.

Suomen kansallisena komiteana toimivan Suoseuran kautta Yrjö Pessi löysi pian itsensä myös Kansainvälisen Suoseuran johtotehtävistä. Hänet valittiin vuonna 1980 suotutkimuksen ja turveteollisuuden edustajista koostuvan yhdistyksen hallintoneuvoston jäseneksi ja syyskuussa 1982 Minskissä ko. neuvoston varapuheenjohtajaksi.

Yrjö Pessin laajat yhteiskuntasuhteet ja johtajaominaisuudet sekä syvälinen tietämys suoasioista tunnistettiin IPS:n piirissä nopeasti, ja Pessi nousi järjestön puheenjohtajaksi vuonna 1985. Hänen puheenjohtajakaudelleen osui VIII Kansainvälinen Turvekongressi Leningradissa vuonna 1988 aikana, jolloin ilmassa näkyivät jo

muutoksen merkit. Pessi oivalsi, että poliittinen murros Euroopassa tarjosi mahdollisuuden tehdä uudistuksia myös IPS:n hallinnossa.

Kanadassa vuonna 1968 perustetun yhdistyksen puheenjohtaja oli siihen asti ollut suomalainen ja pääsihteeri venäläinen, varsinaisten jäsenten edustaessa muita maita. Tämä järjestely ei tyydyttänyt puheenjohtaja Pessiä vaan hän halusi uudistaa IPS:n rakenteita.

Tähän tarjoutui tilaisuus Neuvostoliiton romahduksen myötä. Haastavassa tilanteessa Yrjö Pessin kokemus ja ihmissuhdetaidot tulivat tarpeeseen. Pitkien neuvotteluiden jälkeen venäläiset luopuivat aiemmin hoitamastaan pääsihteerin tehtävästä, johon valittiin suomalainen asiantuntija. IPS:n toimisto pysyi Suomessa, ja uudessa järjestelmässä puheenjohtajuus päätettiin vaihtaa eri maiden kesken neljän vuoden välein. Näistä tapahtumista Pessi kertoo kirjassaan ”Suurissa saappaissa” hänelle ominaisella avoimella tavallaan.

Yrjö Pessin ura Kansainvälisen Suoseuran johdossa päättyi Uppsalassa kesäkuussa 1992 järjestettyyn IX Kansainväliseen Turvekongressiin, jossa hän luovutti tehtävän ruotsalaiselle metsänhoitaja Reidar Petterssonille. Kiitossanoissaan uusi puheenjohtaja antoi tunnustusta Yrjö Pessin toiminnalle korostaen hänen syvällistä asiantuntemustaan suo- ja turvealan kaikilla sektoreilla. Uppsalassa kokoontunut IPS:n hallintoneuvosto kutsui hänet järjestön kunniajäseneksi.

Yrjö Pessin henkisestä kapasiteetista ja kyvystä hallita ajankäyttöään kertoo hänen laaja järjestöllinen aktiivisuutensa aikana, jolloin hän toimi Kemirassa ensin toimitusjohtajana ja myöhemmin pääjohtajana.

Korkeaa asemaansa hänellä oli mahdollisuus myös hyödyntää järjestötoiminnassa. IPS:n edesmennyt kunniapuheenjohtaja Allan Robertson Skotlannista muisteli tavatessamme mieleen painuvana elämyksenä erästä hallintoneuvoston kokousta Kemiran Saariselän lomamajalla, missä Yrjö Pessi toimi isäntänä.

Yrjö Pessin suohon liittyviä elämänvaiheita ei voi käydä läpi kertomatta hänen toiminnastaan Suoviljelysyhdistyksessä, joka lienee ollut viimeisiä yhdistyksiä, jonka puheenjohtajana hän toimi ennen vanhuudenlepoon vetäytymistään viime vuosikymmenen puolivälissä.

Yhdistyksen omistamalla Tohmajärven Suotalolla heinäkuussa 2013 pidetyssä kokouksessa erovuorossa olleen Yrjö Pessin tilalle valittiin professori Risto Tahvonen, minkä valinnan seurauksena Pessin 38 vuotta kestänyt katkeamaton puheenjohtajaura Suoviljelysyhdistyksessä päättyi. Samassa kokouksessa hänet kutsuttiin yhdistyksen kunniapuheenjohtajaksi.

Säätytalolla toukokuussa 2014 pidetyssä Suoviljelysyhdistyksen 120-vuotisjuhlaseminaarissa, joka oli järjestetty Yrjö Pessin elämäntyön kunnioittamiseksi, päivän päähenkilö kutsui omaa toimintaansa yhdistyksessä ”työvelvollisuudeksi”.

Tuo Yrjö Pessille ominaista anglosaksista huumoria kuvastava ilmaisu saattaa sisältää palan totuutta, sillä tultuaan valituksi vuonna 1957 Suoviljelysyhdistyksen Leteensuon koeaseman johtajaksi hänet nimitettiin samalla yhdistyksen toiminnanjohtajaksi. Tätä tehtävää hän hoiti vuoteen 1967 saakka, vaikka oli jo kolme vuotta aikaisemmin siirtynyt Rikkihappo Oy:n palvelukseen.

Vuonna 1975 Yrjö Pessi palasi ”juurilleen” tultuaan kutsutuksi Suoviljelysyhdistyksen johtokunnan puheenjohtajaksi, mitä tehtävää hän hoiti suvereenilla arvovallallaan toiminnanjohtaja, maatalous- ja metsätieteiden maisteri Reijo Heikkilä apunaan.

Suoviljelysyhdistys ryhtyi Pessin johdolla mukauttamaan toimintaansa uusiin olosuhteisiin yhdistyksen aiemmin vilkkaan koetoiminnan jouduttua talousvaikeuksiin. Ilmajoelle vuosisadan alkupuolella perustettu koeasema kaatui 1930-luvun pulakauteen ja vuonna 1902 perustettu Leteensuon koeasema sulki ovensa vuonna 1973 valtion lopetettua tutkimustoiminnan tukemisen.

Sitkeähenkisimmäksi osoittautui Tohmajärven Kemien kylässä sijaitseva, vuonna 1920 perustettu koeasema, joka luovutettiin Maatalouden tutkimuskeskukselle vuonna 1977 kunnes se Yrjö Pessin johdolla ostettiin takaisin Suoviljelysyhdistykselle MTT:n lopetettua toimintansa Tohmajärvellä 20 vuotta myöhemmin.

Muutosten jälkeen Suoviljelysyhdistyksellä ei ole enää ollut omaa koetoimintaa. Sen sijaan yhdistys on jäljelle jääneen omaisuutensa turvin jatkanut suotutkimusten rahoittamista pääkohteena turvemaiden ympäristö- ja ilmastoystävällisten viljelymenetelmien kehittäminen.

Yrjö Pessin ”taipuisalla” kynällä kirjoittamat elämäkertateokset ovat mainio tietolähde Pessin perheen arjesta ja hänen omista työkokemuksistaan. Vuonna 2006 ilmestynyt teos ”Kiertolaisena” kertoo Yrjön hyvämuistisuudesta ja kyvystä hahmottaa suuria kokonaisuuksia yksityiskohtien runsauden keskellä.

Yrjö oli henkisesti monipuolinen ja vahva persoona. Hänen auktoriteettinsa oli ehdoton, vaikka keskustelupiiriin kuului usein korkean akateemisen oppiarvon omaavia henkilöitä. Toisaalta Yrjö oli luonteeltaan avoin ja helposti lähestyttävä, kirjoituksissaan jopa runollinen. Ehkä hän elämänmyönteisellä asenteellaan pyrki korvaamaan

kotikontunsa menetyksestä johtunutta elinikäistä kaipuutaan rajan taakse jääneeseen Karjalaan.

Raimo Sopo

Ylimetsänhoitaja Raimo Sopo oli Turveteollisuusliiton toimitusjohtajuuden ohella Kansainvälisen Suoseuran pääsihteeri vuosina 1991-2004. Suoseuran puheenjohtaja hän oli 1983-1984. Sopo on Suoseuran, Deutsche Gesellschaft für Moor- und Torfkunde e.V.:n, Nederlands Veengenootschap'in sekä International Peatland Society'n kunniajäsen. Hän on nykyisin Suoviljelysyhdistyksen toiminnanjohtaja.
